

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste pošiljke. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

FR. DRNOVŠEK:

Kako bi uredili objektivno postopanje pri nameščanjih.

(V razmišljanje h kompetenčnemu vprašanju.)

Natečaj za razpisana službena mesta drži vselej vsakokratne prizadete v napetem pričakovanju, iz razumljivega egoizma in najboljšega mnenja, ki ga ima vsak prosilec o samem sebi, je vsakdo teh trdnj prepričan, da mu ne more spodleteti, da le edino on mora mesto dobiti, da le edino pri njem vsi momenti »za to govorijo« itd. A ko so mesta končno oddana, koliko razočarani! Očitki, protesti, grožnje, to in ono, toda prepozno!

Gotovo je službodojalcu težko izmed tolike množine prosilcev poiskati vedno v resnici najvrednejšega in skoro neizbežno je, da ne bi se zagrešile napake. Veliko je poklicanih, a malo izvoljenih!

Da se more ta izbira vršiti čim natančneje, čim pravičneje, določa člen 62. čln, zakona o momente, na katere se je pri podeljevanju izpraznjenih službenih mest ozirati. Toda načela tega člena so le okvir, na podlagi katerega je predvsem potreben pravilnik, ki bi precizno določal pot, katere se je držati pri podeljevanju mest in ki bi izključeval sleherni samovoljnost. Ravno tega pravilnika pa še nimamo in o njem hočem podati nekaj misli.

Na raznih učiteljskih sejah in skupščinah se je že ponovno razpravljalo o ključu, ki naj bi bil za podeljevanje razpisanih službenih mest najpravičnejši. Kot glavni naj bi prihajali v poštev ti-le momenti: starost, službena ocena, družinske razmere. Pomanjkljivost vseh teh različnih ključev leži v tem, da ne moremo teh momentov spraviti v oni vrstni red, ki bi odgovarjal vsem zahtevam pravične, objektivne podelitve (eni bi radi, naj se v prvi vrsti ozira na starost, drugim je službena ocena najmerodajnejša itd.), drugič pa, da večkrat pustimo kakšen navidezno postranski, toda v resnici zelo važen moment neupoštevati. Kajti pri res skrupuloznem pretehtavanju vseh v poštev prihajajočih momentov se nikakor ne smemo zadovoljiti le z onimi tremi zgoraj navedenimi, temveč ozirati se je še na marsikatero druge, ki tudi govorijo svoj »pro« ali »contra«. To pretehtavanje je ono, ki naj odloča, vsa dobra — pa tudi slaba — dela prosilca naj bi prišla na tehtnico in tehtnica, ki je nepristopna za suliiranje, naj odloči.

Toda kako naj tehtamo? — S točkami! — Pri telovadnih in drugih športnih tekmah ocenjujejo tekmovalce s točkami. Tudi kompetenca je tekma.

Tako-le (seveda samo v principu) sem si stvar zamislil:

V poštev prihajajoče momente je predvsem treba prevesti na točke. Vrstni red teh momentov ne prihaja tu prav nič v poštev, kajti merodajna bi bila le končna vsota vseh dobljenih točk!

a) Službena doba: Vsako službeno leto naj bi n. pr. štel za 1 točko; torej: prosilec s 15 službenimi leti bi imel 15 točk.

b) Službena ocena (zadnjih treh let): stopnje 1, 2, 3, 4 naj bi se n. pr. prevedle v točke: 1 = 4 točke, 2 = 3 točke itd. Prosilec je imel n. pr. leta 1921./22. sledečo oceno: 1, 2, 1, 1, 1; leta 1922./23.: 1, 2, 2, 1, 1; leta 1923./24. 1, 1, 2, 1, 1; skupaj 56 točk; skupaj z gornjim 71 točk.

c) Družinske razmere: V kraju, kamor prosi, ima prosilec posestvo = x točk; otroke ima zrele za srednjo šolo = y točk itd.

d) Drugi momenti: V slabem kraju je služboval = p točk; v lepšem kraju je služboval = r točk; v lepem kraju je služboval = s točk itd., itd.

Summa summarum: prosilec A. = 82 točk, B = 75 točk, C = 93 točk, D = x točk itd. Ta tehtnica bo gotovo precej pravična in komisiji ne bo težko določiti kandidata, ki se mu naj mesto podeli. — Stvar pravilnika bi bila, da momente natančno opredeli ter jim določijo potrebno število razpoložljivih točk.

Kdo naj točkanje izvede? Prva inštanca naj bi bila vsekakor okrajna komisija, voljena od okrajne učiteljske konference. Vsako prošnjo tamokrajnih prosilcev naj bi ta komisija prevedla v točke, prosilčeva stvar pa bi bila, da bi v lastnem interesu navedel vse one momente, ki o njih misli, da bi mu pridobili kako točko. Člani komisije, kot najbližji sosede prosilca in kot najboljši poznavalci njegovih razmer, bi gotovo izvršili to točkanje pred vsemi drugimi faktori najtočneje. — Tako točkane prošnje dobi v roke oblastna komisija, izvoljena od oblastne učiteljske konference. Ona sestavi seznam tekmecev po točkah in od da mesto.

Ob takem postopanju bi morali poizniti vsi očitki, prenehati bi moralo pritiskanje kljuk, hkratu bi pa ta institucija tvorila korak do ustanovitve učiteljskih zbornic, za katerimi stremimo!

(Tovariš, pregnan iz Primorske, me baš opozarja, da je podoben sistem uveden v Italiji).

„Pristopite k „Jugoslovenski Matici.“

LISTEK.

T. SELISKAR:

Protialkoholno vprašanje.

Pa je prišla prohibicija in ljudje, navajeni piva, so tarnali in begali iz kraja v kraj ter iskali oaze v prostrani pustinji. Tako se je pričela nova industrija — »butlegerstvo« — ki je mnogim prineslo čedne denarce. Na tisoče hiš se je spreminilo v pivovarne v malem, lznajdljivi ljudje, željni požirka močnega, so pronašli, da je vsaka »kafekangla« dobra za silo, če ni bilo kotlička.

Prvo jesen po prohibiciji so tisti, ki se razumejo na vino, ne samo kako se ga pije, ampak tudi kako se ga dela, pričeli »prešati«. Od deset do petindvajset galonov so ga napravili, in to je bilo veliko. V par mesecih pa je pošel. »Drugo leto ga bomo pa malo več naredili.« In zopet ga je bilo premalo.

To jesen se bo porabilo več grozdja za »prešanje« kakor preje dve jeseni skupaj. Prohibicija je imenitno »prohibitorala«.

Prohibicija kakor je bila sprejeta je napaka. Tisočkrat bolje je, če se točenje pijače pametno regulira, kakor pa da se jih prepove, ne da bi se jih prepovedalo. Razumno je, če se ljudi uči, da je čezmerno uživanje alkoholičnih pijač zastrupljanje organizma ali »organona«, kakor se glasi v Gorkijevi drami »Na dnu«, ni pa razumno, da se jim nekaj prepove, kar nočejo, da bi se jim prepovedalo.

Glavni uradi slovenskih jednot bi sedaj že lahko povedali kaj zanimivega o rezultatih »prohibicije«. Tudi blaznice imajo na razpolago zanimive številke. Čikaške policijske postaje so zaposlene največ z zadevami, ki imajo svoj izvor v prepovedanih pijačah. Pijanstvo v družini, kreg, tepež, pa pošlje kdo po »policijsko«. In potem aretacija, malo pridige na policijskem sodišču, na spet domov, malo piti in se povesečiti, nato pa kreg, pretep, pa zopet policaj.

Od novega leta naprej so alkoholne pijače zahtevale v Chicagi dvesto človeških žrtev. Vsi ti so šli v večna lovišča, ker so imeli »organon zastrupljen z

Zloraba cerkve in maše za hujskanje zoper učiteljstvo.

Na Dolenjskem v kraju A. se je dogodil slučaj, da je župnik izjavil napram zastopnikom ljudstva, ki so urgirali upeljivo desete maše, katero je župnik ukinil: »da ne bo toliko časa desete maše, dokler se učitelja X. ne spravi iz kraja.«

Tako hujska duhovščina ljudstvo proti učiteljstvu, ki ji ne trobi v političen rog in pri tem nesramno zlorablja svojo uradno obveznost, cerkev, vero, prižnico in mašo. Vsa sredstva so ji dobra, da nahujka ljudstvo proti učiteljstvu.

Sedaj, ko duhovščina nima več krajnih šolskih svetov v oblasti, da bi tam nahujkala ljudstvo zoper neljubo učiteljstvo in da bi se potem krajnih šolskih svetov vmešavala v učiteljska imenovanja in premeščanja; sedaj, ko ni več na stolcu ministra prosvete dr. Korošca in tudi v Ljubljani nima več duhovščina zaslonbe, kamor bi pošiljala svoje želje in ovadbe za premeščanje učiteljstva, se je pričela posluževati zlorabe svoje službe za hujskanje ljudstva proti učiteljstvu.

Ta slučaj je tako klasičen, da zasluži vse pozornosti, podoben je pa vsem

drugim slučajem in metodam, ki se uporabljajo zoper učiteljstvo s strani duhovščine na deželi.

Vendar bo treba misliti, da se pride v okoliščini temu hujskanju, s tako podlimi sredstvi, ki gotovo enačijo zlorabi službe.

Svoječasno, ko učitelji niso bili državni uradniki, jim je Avstrija s tem izgovorom odrekala svojo zaščito. Danes so učitelji državni uradniki, zato upravičeno lahko zahtevajo v takih primerih zaščite od države in v prvi vrsti od državnega pravdnštva. Saj tu je krivda po čl. 104. p. k. z. jasna kot beli dan in učiteljstvo upravičeno pozivlje državno sodno oblast, da ga štiti, ker se konča z uvedbo takih sredstev proti učiteljstvu vsako tudi službeno neodvisno delovanje učiteljstva na deželi.

Razmere morajo postati nevzdržne, pa ne zaradi ljudstva, ampak zaradi nestopnosti in poklicne zlorabe s strani duhovščine. Prišli bomo s podrobnimi podatki na dan!

Gibanje učiteljske omladine.

—uč 4. sestanek učiteljskega naraščaja v Mariboru. Naši tedenski sestanki so nam postali tako potrebni, da smo jih sedaj med božičnimi počitnicami že pogrešali. Po presledku štirinajstih dni smo se zopet zbrali k sestanku v soboto, 10. t. m. ob 1/218. uri v navadnih prostorih. Predsednica, tovarišica Nada Škerljeva, je otvorila sestanek, pozdravila zastopnico učit. društva gospo Vodenikovo in vse tovarišice in tovariše, nato je dala besedo predavatelju, g. prof. Gustavu Šilihu. G. prof. G. Šilih se je dotaknil s svojo temo vprašanja, o katerem ne slišimo vsak dan. Govoril nam je o »individualni psihologiji in pedagogiki«. Omenjal je Wunda, ki je položil temelj psihologiji. Povdarjal je posebno to, da je zelo važno za vzgojitelja individualna in splošna pedagogika. Omenjal je, da so v Nemčiji takozvane poklicne nasvetovalnice, ki jih je v Jugoslaviji zelo malo, oziroma samo ena, namreč v Zagrebu. V kratkih potezah, toda izčrpno nam je razpravljaj o raznovrstnih tapih pri človeku. Žal, da se je moral zelo omejiti, ker je bil čas odmerjen. Obljubil nam je, da nam bo vse »te primere in slučaje praktično pokazal, in sicer dne 27. t. m. ob 1/26. uri na našem 5. sestanku. K debati se je oglašilo le malo tovarišev. Želeli bi bilo, da se udeležijo debate po možnosti vsi tovariši in tovarišice. Prihodnjemu sestanku predseduje tov. Albin

Čič, zapisnik pa vodita tov. Anica Zupanc in Franjo Rogl. — Darinka Čebuli — Stanko Andolšek.

—uč Predavanje o dr. Drtni je imel za ljubljanske učiteljske prof. dr. Iv. Lah. Predavatelj je očrtal pomen dr. Drtni za češkoslovaški narod, njegov životopis in njegove nazore in stremeljenja na polju vzgojeslovja. Odprl je naši mladini popolnoma neznano polje in pregledu pedagoških stremiljenj v Čehoslovaški republiki v preteklosti in v sedanjosti in udeleževanje dr. Drtni na tem polju. Kot bivši učenec dr. Drtni je podal predavatelj res pravo sliko tega moža in je govoril iz srca in z vso ljubeznijo do svojega nekdanjega učitelja. Mladina je z veliko napetostjo sledila predavatelju ter je pokazala resno voljo za nadaljnjo izvenšolsko izobrazbo ter pripravo za učiteljski poklic.

Splošne vesti.

— Ne igrate se z učiteljskimi imenovanji. Po deželi meni sedaj že vsakdo, da ima pravico se vtikati v učiteljska imenovanja. V obrambo naše službene in stanovske neodvisnosti resno svarimo pred tem, da bi se upoštevali taki vplivi, to tembolji, ker dotični faktorji ne nosijo nobene odgovornosti in niso tudi vezani na nobeno zakonito podlago.

— Na naš poziv, da nam pošljejo šolski voditelji in tov. besedilo govorov in deklaracij, ki so se vršili na podlagi odloka o praznovanju državnih praznikov dne 17. decembra, se je prvo

alkoholom«, pa je odpovedal delovanje in izpuštil po spiritu puhtečo dušo v zrak.

Pred menoj leži pismo iz nekega velikega rudarskega mesta na zapadu, ki ga je poslal agitator, ki ni proti pijači in je za odpravo prohibicije in pa za trezne glave, kajti alkohol, če se ga uživa preveč, ubija razum in ga tira navzdol.

»Poskusil sem agitirati, kajti naselbina je velika, pa sem naletel na razmere, v katerih ni mogoče napraviti ničesar,« pravi v pismu. »Slovenci v tej naselbini se bodo vtopili v val alkohola. Vsakdo, ki ima naše delavsko ljudstvo rad, se mora razjokati nad življenjem tukajšnjih rojakov. Pijani ljudje lahko jokajo, ampak tu ima tudi trezen človek priliko, da bi plakal nad potopitvijo ljudi v pijači, ki jih že več ne zabava, ampak uničuje. Vsak večer je v hišah harmonika, ples in z vinom obložene mize. Domača družina pije, fantje in sosedje, ki pridejo vasovat, popevajo, namakajo grla, uganjajo burke, pa — saj veste kako je, kadar so duhovi razvneti od vin-

ca rujnega ali pa od žganja. Vprašaj tako družbo naj se naroči na tak in tak list, pa se bo režala, zbijala iz tebe šale in ti ponujala piti. Pij —! Še enega — kaj bi se tako branil!

»Delo imajo težko in nezdravo. Zbisti kot so, se tolažijo v pijači in si poslabšujejo položaj in zdravje. Če bi jim tudi od strani kako povedal, da ni zdravo kar počno, bi se krohotali na ves glas in se norčevali na tvoj račun. Človeška natura pa je čudna stvar. Veliko pretrpi, veliko spravi skozi želodec, zavžije lahko strupov, ki bi jih niti vol ne prenesel, potem pa se upre. In tako vidite v vseh takih krajih človeške podrtje, od garanja in pitja runirana telesa. In nihče se ne briga zanje; lazijo okrog kot sence in čakajo, kje se bi dobilo kaj piti. Za jed jim ni.

»Nisem pristaš kake svetohilnske družbe treznosti, ali vseeno bi rad, da bi si ljudje znali včasih poiskati zabavo in se razvedriti, ne da bi mogli biti v spremstvu alkoholnih duhov...«

(Dalje prihodnjic.)

odzvalo šolsko upraviteljstvo v Mostah pri Ljubljani. Tov. Stojković nam je poslal 1 govor in 15 pesmi, zelo primernih deklaracij za proslavo kraljevega rojstnega dne. Živel posnemalci! Narodno-prosvetni odsek Vam bo lahko ustregel le, če mu boste poslali besedila, na podlagi katerih bo lahko izdal celo zbirko.

— **Podporno društvo za učiteljski naraščaj** v Ljubljani odgovarja na vprašanje nekega okrajnega učiteljskega društva iz mariborske oblasti, ali se podpira tudi naraščaj iz te oblasti, da se vrši to že sedaj in se bo točno pazilo na to tudi v bodoče, da se bo vedno podpiral učiteljski naraščaj v enaki izmeri iz ljubljanske in mariborske oblasti. Na okrajnih učiteljskih društvih pa je ležeče, da podpirajo plemeniti namen tega podpornega društva.

— **Diaške legitimacije** so izšle (za znižano vožnjo na železnici). Ovojni list je iz kartona. Porabne so za vse vrste šol. Upraviteljstva šol, ki so dosedaj pisala sama te legitimacije, opozarjamo, da naj si jih takoj nabavijo. Cena 1 Din od komada. Strani 8. Ob koncu so tudi obči predpisi in navodila. Iztisnjeno je tudi potrdilo o siromaštvu, ki bo zadoščalo, da ne bo treba nositi dijakom še posebe ubožnega lista s seboj na potovanje. **Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani.**

— **Dotičnike, ki smo jim izposodili glasbo »Čudežnih gosli«** prosimo, naj nam vrnejo vsaj en izvod, da lahko ustrezno novim proslcem za note.

— **Odlikovanje tovariša Antona Kosija, šolskega ravnatelja v Središču.** V nedeljo, dne 18. t. m. je bil izročen središkemu šolskemu ravnatelju Antonu Kosiju red sv. Save V. razreda. S središkega šolskega poslopja je visela državna zastava, v okrašenih šolskih sobi pa so se zbrali šolarji, odrasla mladina, sorodniki in prijatelji tovariša Kosija, zastopniki raznih društev in korporacij, da prisostvujejo slavnostnemu odlikovanju. Predvsem je ptujski srezki poglavar dr. Vončina v lepo zasnovanem nagovoru našteval zasluge in vrline tovariša Kosija, mu izročil red, ter čestital tudi v imenu prosvetne oblasti, nakar se je tovariš Kosij ginjen zahvaljeval in prosil, da se sporoči njegova zahvala kralju. Nato so s prisrčnimi besedami nastopili drugi za drugim: tovariš Rajšp kot predsednik učiteljskega društva, dalje zastopnik krajnega šolskega sveta, župan središkega trga, potem zastopnik Obrtne zadruge, Obrtnega društva, Hranilnice in posojilnice, Sadržarskega društva, Sokola, zatem je čestitala šolska deca, obrtna šola ter zastopnik domačega učiteljskega zbora. Bila je to res lepa manifestacija hvaležnosti in pripoznanja za službenemu delovanju. Slavljence je sproti vsakemu govorniku posebej odgovoril in se zahvalil. — Vse čestitke in nagovori so podali lepo sliko vsestranskega delovanja Kosijevega. Pred štiridesetimi leti je prišel kot mlad učitelj v Središče ter bil ves čas marljiv v šoli kakor zunaj šole in se uspešno udeleževal kot mladinski pisatelj z izdavanjem mladinskih knjižic, spisal nebroj pedagoško-didaktičnih in drugih poučnih, posebno gospodarskih razprav; izdal je šolske pesmarice in v narodnem duhu harmonizirane spevoigre. Kot član učiteljskega društva se vestno udeležuje društvenih zborovanj ter je pri teh ravno on največkrat

nastopil kot predavatelj in slavnostni govornik. Kot vnet učitelj ter odkrit in dober tovariš je celo Učiteljsko društvo o zborovanjih opetovano povabil in pogostil. Radi svojega taktičnega nastopa je bil tudi v javnih uradih in korporacijah spoštovan. Dolga vrsta čestilcev sama je kazala, kako je deloval povsod in še deluje. Več društev je ravno sam ali ustanovil ali povzročil, ali pomagal ustanoviti. Po izvršenem uradnem delu v šoli, so bili vsi gosti povabljeni na odlikovančev dom, kjer so pri slavnostni pojedini imeli obilo posla s postrežbo preskrbnega soprega in neutrudljivi hčeri. — Ormoško učiteljsko društvo pa še posebej želi, da bi tovariš Kosij sad svojega neumornega delovanja užival še prav dolgo vrsto let prav čvrst in zadovoljen ob strani svoje blage soproge in v krogu svojih otrok ter nam bil še vnaprej veran svetovalec in v vzpodbudo v delovanju za naš stan in prosveto. — **na.**

— **Izid žrebanja II. književne tombole Jugoslovenske Matice.** V soboto, dne 24. t. m. sta bili izžrebani številki: 45 (petinštirideset) in 90 (devetdeset). Kdor je s temi dvema številkami zadel ambo (obe številki v eni vrsti), naj svojo karto s svojim točnim naslovom pošlje Pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Matice v Ljubljani, Pred škofijo 21/I. Postopek pri dodelitvi dobikov je sledeči: Tablice, na katerih sta obe zadeti številki v eni vrsti, sprejema Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice do petka 30. t. m. Ker je skoro gotovo zadetih več amb, kakor pa je dobikov, se bodo v petek-zvečer tablice žrebale. One, katere bodo izžrebane, dobijo dobiček ambo in se ta dobiček pošlje dotičnemu po pošti. Tablice, ki pa event. niso izžrebane, igrajo naprej in igra z njimi Pokrajinski odbor sam. Pri terni je postopek isti. Terna se izžreba dne 31. t. m. in bo objavljena dne 1. februarja t. l.

— **Za »Podporno društvo za učiteljske»** so darovali Din 180 mesto venca na krsto pok. matere voditelja Janka Levstika po 15 Din; Vida Kucislova, Danica Lederhasova, Rudolf Arnshek, Mara Widrova, Mici Hauptmanova, Jela Likarjeva, Albina Travnova, Eluša Kunstlerjeva, Marija Grmova, Zinka Vrščajeva, Ljotje Kolenc, Vida Taurfarjeva. Znesek smo izročili naslovu!

— **† Zofija Smolčeva.** Bila je ena izmed onih žena, ki so dandanes zelo redki pojav. Njen pogreb je svedočil, koliko zavednih čestilcev je imela blaga pokojnica. Prvo polovico svojega življenja je žrtvovala šoli. Prirojeni dar in veselje do dela, združena z vestnim izpolnjevanjem dolžnosti sta se udeleževala, da je premagala vse napore svojega učiteljskega stanu z veseljem. Takim potom si je pridobila povsod srce dece in sočutje. Vsakdo jo je spoštoval in pripoznal njene vrline. Službovala je od leta 1880.—92. v Vipavi, Trnovem, Sv. Petru na Krasu in Litiji. Ko je vstopila v zakon, je služila kot blaga žena domačim »Penatom«. A ni je bilo prilike, da ne bi govorila z navdušenjem o šoli ter o svojih učenkah. Od teh so nekatere odlične ljubljanske dame, pa še vedno izkazujejo priznanje svoji nekdanji učiteljici. Imela je odprto srce in roke za vsakogar, osobito za učiteljice. Kot zavedna Slovenka je vzgojila v svoji hčerki ista nežna čustva, ki dičijo učiteljico in blago ženo. V slovo nam preostaja, ko nam je ta ideal žene in vzgojiteljice odvzet, le še tolaž-

ba. Dražestna Zofija, zavesa je padla, sonce Tvojega življenja je zašlo v goro večnosti. Tvoj duh pa le živi med nami in Tvoj preblag spomin v nas vseh, ki smo bili deležni Tvoje dobrotljivosti in milobe.

— **Kratka srp.-hrv. slovnica** (I. deo), katero je sestavil učitelj Tomo Jedrlnič in jo izdal v samozaložbi. Slovnica se je pokazala kot zelo praktičen priročnik pri poučevanju srbohrvaščine ter so jo že mnoge šole naročile za svoje učence. Ker je založba majhna, je treba pohiteti z naročili. Stane samo 5 Din ter jo more tudi najsiromašnejši učenec nabaviti.

Naročila sprejema učitelj Tomo Jedrlnič (Sv. Jakoba trg 7/I.). Ljubljana. Pri naročilu daje še 15% popust.

— **Stare znanke v prid CMD** nam je dopisal tov. Iv. Mohorko (1200 komadov). — Tovariše prosimo, da naslavljajo take pošiljke direktno na CMD., ker nam s pošiljanjem na naš naslov napravljajo le dvojno delo. Dragevolje pa bomo objavljali notice, ki bodo pospeševale delovanje za naša obrambna društva.

— **V kr. zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani** je izšla šolska knjiga »Podkrajšek-Citanka za obrtna učilišča«.

— **Odbor ljubljanskega učiteljskega društva** pozivlja vse člane, ki so še dolžni članarino za leto 1924., da store svojo dolžnost najkasneje do 1. februarja t. l., sicer se bodo črtali iz našega članskega imenika in znesek, ki so ga dolžni za liste in članarino iztirjal brezpopolno.

— **Člane »Učiteljske samopomoči«** opozarjamo na izredni društveni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 1. februarja 1925 ob 15. uri v pisarni Hranilnice in posojilnice Učiteljskega konvikta v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I. Na občnem zboru se bo sklepalo o važnih društvenih zadevah. Udeležite se občnega zbora v velikem številu!

Učiteljski pravnik.

— **Š Koraki UJU Pov. Ljubljana za hitro izplačilo akontacij na račun penzije.** Pov. UJU je prejel na tozadevno vlogo sledeči odgovor: Vloga UJU Beograd na Min. Prosvete — Gospodinu Ministru Prosvete Beograd, Poverjeništvu Ljubljana izvestilo je juče depešom Izvršni odbor: da u Sloveniji ima 35 učitelja penzionisanih, koji već više meseci ne primaju ni penziju, jer im nije još regulisana, niti pak kakvu akontaciju na račun penzije. Zbog toga so ti ljudi zapali u veliku materijalnu bedu bez ikakve svoje krivice. Izvršni Odbor UJU ima čast umoliti Gospodina Ministra, da izvoli narediti, da se ovi učitelji spasu bede i oskudice. — Jov. Milojević, s. r. — **Odgovor Min. Prosv. radi akontacij.** Udruženju Jugoslovenskog Učiteljstva v Beogradu. Na predstavljeni Izvršnog Odbora učiteljskog udruženja Br. 26 od 18. januarja 1925. čast mi je izvestiti predsedništvo, da se po priloženoj telegrafskoj predstavi ne može ništa poduzeti, pošto se ne vidi koji so to učitelji, koji ne primaju ni penziju ni akontaciju. Ministarstvo Prosvete je odobrilo akontaciju većem broju penzionisanih učitelja iz Slovenije, koji su se za to molbom obratili. Izvolite izvestiti poverništvo učiteljskog udruženja u Ljubljani, da će se i u buduću odobravati akontacija penzije svima penzionerima, koji podnesu molbu za akontaciju. Molba valja da sadrži ove podatke:

Mesto navedenih točak navajamo formular prošnje za akontaciju, imena je pa Pov. UJU brzojavno sporočilo na merodajna mesta. Prošnja se mora glasniti:

Po čl. 128. čin. zak. koleka prosto.

Predmet: Prošnja za akontaciju

na penziju.

Ministru prosvete

(odelenje za osnovnu nastavu)

v

Beogradu.

Podpisani prosim za nakazilo akontacije v smislu čl. 131. zakona o glav. drž. računovodstvu.

Svojo prošnju opiram:

1. Sem stalen (upravitelj) na — — — — — šoli v — — — — —
2. Upokojen sem glasom odluka ministarstva prosvete z dne — — — — — O. N. br. — — — — — po ukazu Njg. Vel. kralja od dne — — — — —
3. Prosvetni oddelek velikoga župana v — — — — — me je razrešil učiteljske službe z dnem — — — — — br. — — — — — in mi s tem ustavil aktivitetne službene prejemke.

4. Aktivne prejemke sem zadnjič prejel — — — — —
5. V aktivni učiteljski službi sem bil — — — — — let.

6. Poslednja moja plača je bila mesečno položajna plača — — — — — Din, osnov. plača — — — — — Din, stanarina — — — — — Din, skupno — — — — — Din in — — — — — Din osebne draginski doklade, poleg tega sem prejemal rodbinsko drag. doklado za — — — — — v znesku mesečno — — — — — Din. Skupno: — — — — — mesečnih prejemkov.

7. Penzija se naj nakaže pri delegaciji ministarstva financ v — — — — —
Ker nimam — razen plače — nikakih drugih dohodkov in tudi ne prihrankov, s kojimi bi se preživljal, prosim, da se mi v smislu čl. 152. urad. zak. nakaže akontacija takoli.

V — — — — — dne — — — — — 1925.

— **Š Naredba ministra za promet o izdajanju polovičnih vozovnic državnim nameščencem, upokojencem in njih rodbinskim članom.** (Ur. l. št. 7, 1925.) Gospod minister za promet je odobril z naredbo M. S. br. 350/25 z dne 16. januarja 1925., da se dajo državnim nameščencem, dokler nimajo uradniških legitimacij, olajšave, do katerih imajo pravico po pravilniku o brezplačni in znižani vožnji po državnih železnicah, na ta-le način:

Potniške blagajne izdajajo državnim uradnikom in ostalim državnim uslužbencem vozovnice po 50% redne tarife ob teh pogojih:

Vsak državni uslužbenec mora pokazati pri potniški blagajni obljavo, ki mu jo je izdal urad, kjer službuje. V tej obljavi mora biti označeno: uslužbenčevo ime in njega priimek, kategorija in skupina kakor tudi urad, ki mu uslužbenec pripada; obljavo mora overoviti uradni starejšina s svojim podpisom in uradnim pečatom ter vsloviti datum in kraj, kdaj in kje se je obljava izdala. Naposled se mora v obljavi tudi označiti, odkod in kam uslužbenec potuje.

Glede pravice do voznega razreda velja člen 81. predpisa o brezplačni in znižani vožnji z dostavkom, da državni uslužbenec s pravico do I. in II. razreda lahko uporablja tudi III. razred, razen uradnikov I., 2. in 3. skupine I. kategorije, ki se smejo voziti samo šče tudi v II. razredu. Glede veljavnosti za vrste vlakov velja člen 91. omenjenega predpisa.

Za rodbinske člane državnih uslužbencev izdaja obljave oni urad, pri katerem dotični uslužbenec službuje. Obljave za rodbinske člane mora obsežati isto kar obljave za aktivne uslužbence, samo da je treba v njej še označiti: ime in priimek rodbinskega člana, v kakšnem rodbinskem razmerju je z uslužbencem (žena, sin, hči), in zvanje državnega uslužbenca, čigar rodbinski član je. Poleg tega mora biti v obljavi navedeno, ali pristoji ženi ali otroku doklada po členu 42. v zvezi s členom 149. zakona o civilnih državnih uradnikih (člen 78. predpisa o brezplačni in znižani vožnji). Naposled se mora v taki obljavi označiti z besedami, katero potovanje je to: prvo drugo ali tretje.

Za državne upokojence in za njih rodbinske člane izdaja obljave oni urad, pri katerem prejema upokojenec pokojnino. Obljave za upokojence in njih rodbinske člane morajo navajati isto kar obljave za aktivne uslužbence in njih rodbine, samo da se mora v obljavi za upokojence in njih rodbine označiti zvanje — položaj, ki ga je imel upokojenec ob upokojitvi. Tudi v teh obljavah se mora navesti, ali prejema upokojenec in rodbinski član draginsko doklado (člen 80. predpisa o brezplačni in znižani vožnji). Na taki obljavi je treba označiti, katero potovanje je to: prvo, drugo ali tretje.

Rodbinski člani aktivnega uradnika, upokojenega uradnika in upokojenci, ki ne uživajo doklada ali draginskih doklad, nimajo pravice do znižane vožnje.

Glede voznega razreda za rodbinske člane aktivnih uslužbencev in upokojenih uslužbencev velja drugi odstavek, glede upokojencev pa tretji odstavek člena 81., tako da lahko uporabljajo tudi tretji razred, razen rodbinskih članov aktivnih uradnikov I., 2. in 3. skupine I. kategorije, ki se smejo voziti le še tudi v II. razredu. Aktivni častniki dobivajo 60% znižane vozne cene redne tarife, če potujejo v uniformi; če pa potujejo v civilu, morajo imeti iste obljave kakor civilni državni uslužbenec. Za rodbinske člane aktivnih in upokojenih častnikov velja isto kar za civilne rodbinske člane in upokojence.

LISTEK.

Rudolf Koser †.

V četrtek, dne 8. t. m. smo položili k večnemu počitku zemeljske ostanke predragega nam tovariša Rudolfa Koserja, upokojenega nadučitelja v Vitanju. Tako veličastnega pogreba naš starodavni trg ne pomni. Iz celega okraja smo se zbrali njegovi stanovski tovariši ter spremili pokojnika na njegovi zadnji poti. Nepregledna množica znancev in prijateljev je korakala za v venci obloženo krsto, katero so nosili odborniki Posojilnice, čigar dolgoletni tajnik in član načelstva je bil umrl. Pred hišo žalosti in na pokopališču so mu zapeli domači pevci in tovariši turobni žalostinki »Vigred se povrne« in »Blagor mu«. Ob odprtem grobu je domači g. župnik z v srce segajočimi besedami orisal delovanje pokojnega na šolskem in gospodarskem polju. Za njim se je poslovil od rajnega tovariša pisec teh vrstic sledeče: »Tovariši in prijatelji dragega pokojnika! Žalosten, a veličasten spreved, ki se je

ravnokar premikal po starodavnem Vitanju, je došel na svoj cilj. Bolestnega srca in rosnih oči stojimo ob odprtem grobu milega nam tovariša, ki je tako rano ostavil svoje drage ter zatisnil trudne oči k večnemu počitku. Kaj nam je bil rajni tovariš Rudolf Koser, to priča veličastna udeležba na njegovi zadnji poti, to priča solze, ki se leskečejo v Vaših očeh in to priča zamolklo ihtenje, ki se razlega okoli njegovega zadnjega bivališča. Tukaj ob grobu žaluje njegova soproga, ki je nad 20 let z njim delila vsele in grenke urice življenja, tukaj plakajo otročiči, ki so izgubili svojega ljubega skrbnega očeta v času, ko bi ga najbolj rabili. Od blizu in daleč smo se zbrali njegovi stanovski tovariši, da se zadnjič poslovimo od dragega nam tovariša, katerega smo čislali kot vzor-učitelja, kot navdušenega rodoljuba in moža poštenjaka. V lepem številu so se tukaj zbrali njegovi bivši učenci, da izkažejo zadnjo čast svojemu nekdanjemu blagemu učitelju, in ogromno število znancev in prijateljev je spremilo rajnega k zadnjemu počitku. Vsi, vsi, ki smo tukaj zbrani, v tem trenutku bridko občutimo veliko vrzel, katero je napravila neusmiljena,

neizprosna bela žena v naših vrstah. Dragi tovariš! Dobojeval si, zapuščas nas lahko z zavestjo, da nisi živel zastoni. Poslavljam se od Tebe v imenu učiteljskega društva, čigar zvest član si vedno bil, poslavljam se v imenu tu-kajšnje Narodne čitalnice, katere soustanovitelj in podpredsednik si bil, poslavljam se v imenu šole, občine in Posojilnice ter v imenu vseh znancev in prijateljev. Vsi Ti bomo ohranili blag in časten spomin. Počivaj mirno v zemlji slovenski, katero si ljubil tako srčno! Tovariš — zbogom!

Smrtna tišina je vladala na pokopališču. Motilo jo je le pritajeno ihtenje. Skoraj vsako oko je bilo rošno. Nepozaben ostane vsakomur prizor, ko je šolska mladina obsipala krsto in grob svojega nekdanjega učitelja z zimskim cvetjem in zelenjem, katerega je pokojni v življenju tako ljubil!

Tovariš Rudolf Koser je bil rojen 8. aprila 1867 kot sin uglednih in premožnih staršev v Juršincih pri Ptuj. Obiskoval je spodnjo gimnazijo v Ptuj, nakar je vstopil v peti gimnazijski razred v Mariboru, iz katerega je šel na učiteljske, kjer je položil leta 1888. zrelostni

izpit. Služboval je nato v Jarenini, pri Mali Nedelji, pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah in Smartnem pri Slovenjgradcu, odkoder je prišel leta 1896. v Vitanje. Tukaj je služboval do leta 1920. kot učitelj. Tega leta je bil imenovan za nadučitelja in že dve leti pozneje je bil zaradi bolezni upokojen. V Vitanju je preživel zaradi svojega odločnega slovenskega mišljenja marsikatero grenko uro. Vestno in vztrajno je deloval v šoli in zunaj šole. Nevenljivih zaslug si je pridobil na združnem polju. Bil je tudi član gerentskega sosveta in pozneje občinskega odbora trga Vitanje ter še kot upokojen učitelj član krajnega šolskega sveta. Vse njegovo življenje je bil le en nepretrgan delaven dan. Še celo zadnje ure so bile posvečene delu, kajti še v ponedeljek, dne 5. januarja je urejeval s svojim prijateljem g. Vestrom pereče zadeve Posojilnice. In o polnoči istega dne je izdihnil svojo blago dušo. Dasi smo slutili, da so ure njegovega življenja štete, vendar nam je prišla njegova smrt nepričakovano. Zapuščena neotlažljivo soprogo in osem otrok, od katerih je šest nepreskrbljenih. Blagemu tovarišu časten spomin!